

Ustvarjalna Evropa: pogosta vprašanja

(glej tudi [IP/11/1399](#))

Kaj pomeni program Ustvarjalna Evropa?

Program ustvarjalna Evropa naj bi evropski kinematografiji ter kulturnemu in ustvarjalnemu sektorju pomagal pri povečevanju njihovega prispevka k novim delovnim mestom in rasti. Program naj bi imel na voljo 1,8 milijarde EUR proračunskih sredstev za obdobje 2014–2020, s čimer bi pomagal tisočim umetnikom, kulturnim strokovnjakom in organizacijam na področju scenskih in likovnih umetnosti, založništva, filma, televizije, glasbe, interdisciplinarnih umetnosti, kulturne dediščine in industrije video iger, da bodo lahko delovali po vsej Evropi, pritegnili novo občinstvo in razvili spretnosti, potrebne v digitalni dobi. Novi program si bo prizadeval, da evropska kulturna dela dobijo novo občinstvo v drugih državah, s čimer bo prispeval tudi k ohranjanju in spodbujanju evropske kulturne in jezikovne raznolikosti.

Zakaj Evropa potrebuje program Ustvarjalna Evropa?

Kultura ima pomembno vlogo v gospodarstvih držav EU-27. Študije na ravni EU so pokazale, da kulturne in ustvarjalne industrije predstavljajo približno 4,5 % BDP EU in zagotavljajo 3,8 % delovnih mest (8,5 milijona delovnih mest in še mnogo več, če upoštevamo posredne učinke na druge sektorje). Raziskave kažejo, da imajo ti sektorji mnogo možnosti za rast: med letoma 2000 in 2007 se je zaposlovanje v teh sektorjih v povprečju povečalo za 3,5 % na leto v primerjavi z 1 % v vseh gospodarstvih držav EU-27 skupaj. Rast zaposlovanja v teh sektorjih v ZDA in na Kitajskem je prav tako hitra, v povprečju skoraj 2 % na leto. Evropa je daleč največja svetovna izvoznica proizvodov ustvarjalne industrije. Če želimo to vodilno mesto ohraniti, moramo z naložbami spodbuditi zmožnost teh sektorjev za delovanje onkraj nacionalnih meja.

Ustvarjalna Evropa je odgovor na to potrebo, saj zagotavlja bolj strateški pristop in načrte za ciljne naložbe tam, kjer bo učinek največji.

Ustvarjalna Evropa upošteva izzive globalizacije, še posebej vplive digitalnih tehnologij, ki spreminjajo način, kako kulturna dela nastajajo, se širijo in kako se do njih dostopa, ter preoblikujejo tokove prihodkov in poslovne modele. Tak razvoj hkrati omogoča tudi priložnosti za evropske kulturne in ustvarjalne sektorje, zato jim program skuša pomagati izrabiti te priložnosti, da bodo lahko izkoristili digitalni premik, se pogosteje uveljavljali v tujini in ustvarili nova delovna mesta.

Zakaj želi Komisija združiti obstoječe programe Kultura, MEDIA in MEDIA Mundus v enoten program?

Ti sektorji se spopadajo s podobnimi izzivi, med katerimi so razdrobljenost trga zaradi kulturne in jezikovne raznolikosti, globalizacija in digitalni premik, ter imajo resne težave pri dostopanju do komercialnih posojil.

Poleg tega imajo podobne potrebe v smislu ohranjanja in spodbujanja kulturne in jezikovne raznolikosti ter krepitev konkurenčnosti za večji prispevek k zaposlovanju in rasti.

Komisija kljub temu priznava, da je struktura teh sektorjev različna. Zato je predlagala uvedbo enotnega okvirnega programa, ki bo lahko zagotovil ustrezno podporo na podlagi ločenih sklopov.

Kako se Ustvarjalna Evropa razlikuje od sedanjih programov MEDIA in Kultura? Bosta ti imeni izginili?

Program Ustvarjalna Evropa bo sedanje ločene mehanizme pomoči za kulturne in avdiovizualne sektorje v Evropi združil po načelu „vse na enem mestu“ v enoten program, ki bo odprt za vse kulturne in ustvarjalne industrije.

Kljub temu se bo še naprej osredotočal tudi na posebne potrebe avdiovizualne industrije ter drugih kulturnih in ustvarjalnih sektorjev v okviru posebnih sklopov Kultura in MEDIA. Ta dva sklopa bosta izhajala iz dosežkov sedanjih programov Kultura in MEDIA.

S programom bo poleg tega uveden novi finančni jamstveni instrument, ki bo malim izvajalcem omogočil dostop do bančnih posojil v skupni višini do 1 milijarde EUR.

Kateri so cilji programa?

Komisija ocenjuje, da bo program v obdobju 2014–2020 pomagal vsaj 8 000 kulturnim organizacijam in 300 000 umetnikom, kulturnim strokovnjakom ter njihovim delom, da bodo lahko delovali okraj meja in pridobili izkušnje, ki jim bodo pomagale pri mednarodnem uveljavljanju. Program bo podprl tudi prevode več kot 5 500 knjig in drugih literarnih del.

Sklop MEDIA bo podprl svetovno distribucijo več kot 1 000 evropskih filmov na podlagi tradicionalnih in digitalnih platform. Zaposlenim na avdiovizualnem področju bo zagotovil finančna sredstva, da bodo lahko vstopili na mednarodne trge in tam uspešno delovali, ter spodbudil razvoj filmov in drugih avdiovizualnih del, ki imajo potencial za čezmejno kroženje.

Veliko je že bilo doseženega: delno tudi s pomočjo programov MEDIA se je delež evropskih filmov med vsemi prvič predvajanimi filmi v evropskih kinematografih povečal s 36 % leta 1989 na 54 % leta 2009. Mreža Europa Cinemas, ki zajema več kot 2 000 kinodvoran v večinoma neodvisnih kinematografih, pomaga zagotavljati široko in raznovrstno ponudbo filmov za gledalce v 475 mestih. Filmi, predvajani v okviru mreže, so pritegnili 59 milijonov gledalcev leta 2009 v primerjavi s 30 milijoni leta 2000.

Katere težave naj bi program pomagal reševati?

Kulturni in ustvarjalni sektorji enotnega trga trenutno ne izrabljajo v celoti. Ena izmed težav, s katero se sektor spopada, je jezik: Evropska unija ima 23 uradnih jezikov, 3 abecede in približno 60 uradno priznanih regionalnih in manjšinskih jezikov. Ta raznolikost je del evropskega bogastva, vendar ovira prizadevanja avtorjev, da bi dosegli bralce v drugih državah, obiskovalce kinematografov ali gledališč pri dostopu do tujih del ter glasbenikov, da bi pritegnili novo občinstvo. Raziskava Eurobarometra leta 2007 je pokazala, da samo manjšina ljudi v Evropi gleda televizijski program v tujem jeziku in da jih samo 7 % bere knjige v tujem jeziku.

Z večjo podporo privabljanju občinstva in zmogljivosti sektorjev za neposrednejši dialog z občinstvom, na primer s pobudami za medijsko pismenost ali novimi interaktivnimi spletnimi orodji, se lahko javnosti predstavi mnogo več nenacionalnih del. Komisija ocenjuje, da bodo projekti, ki jih podpira Ustvarjalna Evropa, neposredno ali posredno dosegli več kot 100 milijonov ljudi.

Kakšen bo način upravljanja Ustvarjalne Evrope?

Ustvarjalna Evropa bo za zaposlene na področju evropskih kulturnih in ustvarjalnih sektorjev, ne glede na njihovo umetniško stroko, preprostejša, prepoznavna in dostopna platforma, ki jim bo omogočala mednarodno delovanje v EU in zunaj nje. Sedanji sistem upravljanja prek Izvajalske agencije za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo se bo nadaljeval.

Ali so posamezniki upravičeni do finančne pomoči?

Ustvarjalna Evropa ne bo sprejemala vlog posameznikov, vendar bodo projekti, ki jih bodo predložile kulturne organizacije, dosegli okoli 300 000 individualnih umetnikov in kulturnih strokovnjakov ter ustanov za usposabljanje. To je stroškovno mnogo učinkovitejši način doseganja rezultatov in dolgotrajnega učinka.

Katere države so upravičene do finančne pomoči?

Ustvarjalna Evropa bo odprta za države članice, države Evropskega združenja za prosto trgovino (Islandija, Lihtenštajn, Norveška in Švica), države pristopnice k EU in države kandidatke ter države evropskega sosedskega območja. Druge države lahko sodelujejo v posebnih ukrepih.

V programu Kultura trenutno sodelujejo države članice EU, države Efte, Hrvaška, Turčija, Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija, Srbija, Črna gora ter Bosna in Hercegovina.

V programu MEDIA sodelujejo države članice EU, Hrvaška, Islandija, Lihtenštajn, Norveška in Švica.

Kaj se bo zgodilo s programom MEDIA Mundus?

MEDIA Mundus, obstoječi program, ki podpira sodelovanje med evropskimi in mednarodnimi strokovnjaki ter mednarodno distribucijo evropskih filmov, bo vključen v sklop MEDIA programa Ustvarjalna Evropa.

Ustvarjalna Evropa bo zajemala medsektorski podprogram. Kaj to pomeni?

Podprogram bo sestavljen iz dveh delov: finančnega jamstvenega instrumenta, ki ga bo upravljal Evropski investicijski sklad in bo malim izvajalcem omogočal lažji dostop do bančnih posojil, ter finančnih sredstev za podporo študijam, analizam in boljšemu zbiranju podatkov za izboljšanje dokumentacijske podlage za oblikovanje politike.

Ali ni učinkoviteje zagotavljati neposredne donacije upravičencem, kot da se jim ponudi jamstvo za del njihovih bančnih posojil?

Jamstveni instrument ima visok multiplikacijski učinek ter s pomočjo delitve tveganja z EU privablja dodatna finančna sredstva investorjev. To je vidno že pri sedanjem jamstvenem skladu za produkcijo MEDIA, v okviru katerega je prispevek EU v višini 2 milijonov EUR že omogočil posojila filmskim producentom v višini 18 milijonov EUR.

Zakaj je potreben poseben jamstveni sklad za kulturne in ustvarjalne sektorje? Ali teh sektorjev ne bi mogla pokriti okvirni program za konkurenčnost in inovacije ali finančni instrument za delitev tveganja?

Obstoječe pobude ne upoštevajo dodatnih okvir, s katerimi se spopadajo kulturna in ustvarjalna MSP pri dostopanju do financ:

- večina njihovih sredstev (kot so pravice intelektualne lastnine) je nematerialne narave;
- ustvarjalna dela se na splošno ne proizvajajo množično. Vsak film, knjiga, opera ali video igra lahko velja za edinstveni prototip;
- povpraševanje po finančnih storitvah za kulturna in ustvarjalna MSP pogosto ni dovolj veliko, da bi jih banke ocenile kot komercialno privlačne ter razvile strokovno znanje, potrebno za ustrezno razumevanje njihovega profila tveganja.

Zaradi teh vidikov ostali evropski finančni instrumenti niso mogli podpreti teh sektorjev, zato je potreben poseben finančni instrument.